

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacției.
Concurs, inserțiuni și taxele de abonament se trimt administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

ABONAMENTUL:
Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

—
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Nr. 2968/1915,

Concurs.

Prin aceasta se publică concurs pentru deplinirea catedrei vacante de limba și literatura română și de limba și literatura germană dela institutul pedagogic român gr.-or. din Arad.

Beneficiul împreună cu aceasta catedra este următorul:

1. Salar fundamental de 2600 cor., în caz de aplicare definitivă, iar în caz de aplicare provizorie 2200 cor.

2. Cvinvenalele (6), de câte 200.

3. Bani de cortel 800 cor., respective pe timpul aplicării provizore numai 600.

4. Participare la fondul de penziune conform dispozițiilor statutare.

Dela profesori se cere să aibă cvalificația pentru profesorii dela preparandia de stat, precum și cvalificația conform §-lui 122 punct 10 din Statutul organic.

Recursele sunt a se adresa Consistoriului român gr.-or. din Arad, în 30 zile dela prima publicare a acestui concurs.

Recursele sunt a se ajusta cu următoarele documente și informațiuni:

a) Autobiografia, pe scurt, a recurentului;
b) Atestat de botez, din matricula bisericească, din care să se vadă, că respectivul recurent e român de religie gr.-or.;

c) Atestat despre cvalificația recurentului;

d) Atestat de serviciu dela autoritatea imediat superioară, pentru cazul, că recurentul ar fi funcționat deja și până aci ca profesor la vr'un institut de învățământ.

e) Eventualele dovezi despre activitatea literară a recurentului.

Arad, din ședința consistorială dela 29 mai v. 1915:

Consistorul român gr.-or.
din Arad.

Aviz stipendiștilor diecezani.

Stipendiștii diecezani sunt provocați, ca până la 18/31 iulie a. c. să trimită la Consistorul subsemnat:

1. *Testimoniul* (certificatul) despre rezultatul în studiu, în copie autenticată la oficiu de translație sau cel puțin la oficiul protopresbiteral concernent;

2. *Certificat* — în original — dela respectiva antistie comunală, vidimat de oficiul parohial concernent, despre starea materială de acum a lor (a stipendiștilor) și a părinților lor. Certificatul să fie compus în termeni precizi și detaliat.

În scrisoarea, cu care se va trimite aceste acte, trebuie să se arate, că respectivul stipendist unde și la ce fel de institut are de gând să-și continue studiul.

Cosistorul român
ort. din Arad.

Aviz.

Stipendiștii fundațiunii »Elena Ghiba Birta« sunt poștiți, ca până în 1/14 august a. c. să-și prezinte la subscrisul comitet administrativ, testimoniile dela finea anului școlar espirat, căci la din contră pe viitor li-se vor sistă stipendiile.

Comitetul administrativ al fundațiunii
Elena Ghiba Birta.

Reforme.

Acum un an un bun prietin, preot și dânsul, îmi spunea cu ocaziunea unei întâlniri, cu mare amarăciune următoarea întâmplare: Precum ști, în satul meu sunt și Nemți și casele lor strălucesc de curățenie, stradele lor sunt ținute în cea mai mare rânduială, pe când partea românească, unde locuiesc și eu, trebuie să facă o impresie nu prea plăcută asupra străinilor, cari rătăcesc pe la noi. Drumurile sunt ruinate, casele neglijate etc. Mai, mă gândesc eu într'o bună dimineață, e adevărat că părintele cel bătrân, înaintașul meu, om cuminte și provăzut cu o bogată experiență și cunoștință de oameni mi-a spus

când am intrat în parohie: »Domnule părinte, și eu am fost tinăr entuziast ca și D-ta, însă dacă vrei să-ți meargă bine în parohia în care ai intrat, atunci dă-i pace poporului și caută-ți mai bine de năcazurile D-tale și ale familiei«. Părintele Teodosie a fost un bătrân înăcrit, cugetam eu, D-zeu să-l odihnească, dar eu mă pun pe lucru că doară și în poporul meu, despre care cetiam cât eram student în gimnaziu și în teologie cele mai entuziaste și mai elogioase articole, va fi un dram de voință. Și am început cu ideea diregerii drumurilor, când oamenii nu erau ocupați cu altă muncă. Am insistat din toate puterile pentru inovația aceasta în reprezentanța comunala, am mers zile de-a rândul pe la casele credincioșilor îndemnându-i și vorbindu-le la inimă. Uitați-vă oameni buni, câtă vreme scumpă vă perde-ți voi cu drumurile rele, cum vă ómorîți vitele atât de scumpe, cum vi-se scutură rodul pe drumurile acestea deal și vale, vara. Și știți care a fost rodul ostănelii mele? mă întrebă bunul prietin. Nația m'a luat la ochi: »Dacă nu-i place cum sunt drumurile la noi, nu șadă aici, ne-om găsi noi popă care o fi mulțămît cu drumurile și cu casele noastre« îmi strigă într'una. Dar ce e mai tragic în lucru, așa merg afacerile și în comitetul și în sinodul meu, sfârși pretinul. Să fii mai odată cât Hercule nu poți face nimic, fiindcă la orice pas ești legat ca în lanțuri de mentalitatea poporului nostru așa de greșită în multe privințe.

Povestea tristă a pretinului cred că se potrivește cu puține excepțiuni la toate satele noastre. Un fel de lene, de toropeală și de cult exagerat față de ori ce progres. Este imposibil să nu te apuce un fel de desnădejde, când te gândești, că soarta bisericii și a școalei noastre în ultima analiză zace în mâinile poporului de jos, care are din nefericire atâtea însuși rele pe lângă cele bune și că la stărpirea lor nu se gândește nimeni. Cine voiește să reformeze viața noastră bisericească și religioasă trebuie să se apuce dela rădăcină și celelalte vor veni dela sine. *Paragrafi avem destui nouă viață nouă ne trebuie.* Cu cârpierea sau reformarea Statutului organic și a regulamentelor nu vom ajunge până-i lumea la creanga verde. De aceea ar fi bine să lăsăm reformele la o parte și să ne punem cu toții, economi și surtucari pe muncă minuțioasă și serioasă.

Îmi sunt încă și acum proaspete în suflet impresiile câștigate cu ocaziunea adunărilor populare ținute anii trecuți. Cu câtă dragoste și cu cât interes au fost ascultate vorbirile domnilor scoborîți la sate și parecă a trecut un curent de sănătate sdravănă prin sufletul sătenilor la auzul cuvintelor cuminte eșite din gura domnilor cu dragoste adevărată față de popor. Ce bunătăți

incalculabile s'ar naște din faptul, dacă aceiași domni și alții cu scaun la cap și cu dar la vorbă s'ar hotărî să colinde satele noastre cu ocaziunea diferitelor sărbători și să vorbească cu pricepere și căldură poporului despre biserică și școală, să-l îndemne să țină din stările bătrâne ce-i de ținut, însă să se și lapede de ce-i de lăpădat și să se pună pe calea progresului. Câte bube periculoase ar dispăre încetul cu încetul de pe corpul bisericii noastre strămoșești. Cum ar slăbi nazarenismul, cum ar începe poporul nostru să se lapede de sfezile și partidele păcătoase cari fac ori ce muncă a păstorilor sufleteste iluzorică. Aici pe terenul bisericesc ar trebui să arătăm poporului nostru greselile lui și să le biciuim, aici să-i demonstrăm, că legea ne-a păstrat până acum și că numai legea strămoșească ne va putea păstră și pe mai departe ființa noastră de neam deosebit. E ceasul 12-lea să părăsim șema muncii de până acum în biserică. Inteligența noastră, fii de țărani și preoți în cea mai mare parte, s'a crezut achitată de datorințele ce le are față de biserică și legea ei, dacă a asistat — poate nici până în capăt, — la ședințele comitetelor, sinoadelor și congreselor noastre și au făcut propuneri iară când a fost vorba de muncă în mijlocul poporului și-a văzut de treabă și au criticat preoțimea împovărată cu atâtea greutăți. De activitatea negativă a inteligenței noastre pe teren bisericesc e bine să nu vorbim de astădată.

Cu toții avem datorința, fără excepție, țărani și surtucari să lucrăm umăr la umăr din răspuneri pentru binele și înaintarea bisericii noastre, fiindcă de înflorirea ei și de decăderea ei e legată strâns vitalitatea sau moartea noastră. Biserica o formează preoțimea cu credincioșii împreună, deci progresul în biserică numai atunci se poate înfăptui dacă ambele părți vor lucra împreună. Din acest principiu fundamental mănecând, că biserica vie o formează păstorul și turma, a creat marele Șaguna Statutul organic și a împărțit drepturile ca împărțite să fie și sarcinile.

Pentru starea bisericii noastre va purtă răspunzabilitatea înaintea istoriei și a lui D-zeu nu numai preoțimea, ci și credincioșii mai luminați. Șaguna zice la deschiderea primului congres național bisericesc între altele și aceste grave cuvinte: »De astăzi încolo depun răspunzabilitatea pentru ulterioara soartă a bisericii în mâinile acestui congres și a celor viitoare«. Iată deci că însuși marele metropolit, sarcina de a munci pentru binele și înaintarea bisericii, o pune cu propriile-i cuvinte nu numai asupra preoțimei, ci și asupra celorlalți intelectuali români. Și e cert, că până când poporul nostru de jos în mâinile căruia am

depus drepturile asupra bisericii și a școlii nu va fi conștient de păcatele sale și nu se va lăpăda de ele și apoi până când partea cea mai aleasă a neamului nostru, inteligența, nu va fi element activ, ci numai propunător și judecător în biserica noastră nu putem vorbi de progres.

Medicul ori cât de ager și expert ar fi dansul numai așa poate să-și păstreze raionul său scutit de epidemii periculoase dacă la munca lui își dau concursul toți locuitorii de acolo. Așa e și cu activitatea preotului, singur lăsat, nu va face multă ispravă dacă nu are concursul credincioșilor săi. De aceea nu completarea Statutului organic și a regulamentelor și ele ne va asigura viața și progresul bisericii noastre, ci munca pe toată linia. Problemele esențiale ale creșterii tineretului la sate și orașe, a cultivării mai intensive a poporului nostru, a creierii unei bune literaturi religioase-morale. Și a ridicării instituțiilor noastre teologice-pedagogice la nivelul vremii așteaptă o deslegare grabnică și cuminte în teorie și apoi o punere în praxă. Deci binevoitorii bisericii noastre strămoșești când voesc să opereze ceva în corpul ei să înfigă cuțitașul de operație mai adânc să simțim cu toții durere și să ne convingem că înzădar vom dobândi lumea cu vecinicile propuneri prin comitete, sinoade și congrese dacă ne vom perde sufletul nescoborîndu-ne măcar în zile de sărbători în mijlocul poporului dela sate care ne este rezervorul puterilor noastre intelectuale și morale pentru a-l păstra curat și trainic. Prin legiferări și completări de statute și regulamente vom lustrui fața vieții noastre bisericesti însă nici când nu vom vindeca ranele ei din lăuntru.

X.

Minciuna.

Minciuna — contrarul virtuții adevărității, — e vorba contrazicătoare convingerii celei interne. Fiecare minciună fiind un rău, este păcat. Și acest păcat e atât de vechiu și înrădăcinat în sufletul omenesc, încât deja Psalmistul esclamă: „Toți oamenii sunt mincinoși“ (Ps. 115, 2). Și cu drept cuvânt, dacă resfoim paginile istoriei, sau dacă observăm cu atențiune viața de toate zilele, vedem minciuna dominând pretutindenea. Ba unele întreprinderi aproape nici nu pot exista fără acest păcat. Cine își are ca țintă a vieții bogăția, acela cu greu își va ajunge scopul fără minciună. Iubirea de argint întotdeauna își are ca tovarăș nedespărțit minciuna și așa e și cu orice vițiu. Omul mândru și vanitos, minte, pentru a se slăvi; cel pizmaș minte ca să deosească pe potrivnicul său și să-i facă rău; le-neșul minte ca să scape de ostăneală și lucru.

Minciună e une-ori cu zel învățată și adese-ori scump plătită. Mulți — chiar și copiii, — ajung a fi adevărați artiști în minciună. Iată ce zice fericitul Augustin: „Ce poate fi mai urât înaintea ochilor tăi, decât viața mea ticăloasă? Voiam să plac învățătorului

și părinților mei și nu am încetat de a le displăcea lor prin minciunile mele numai pentruca să pot satisface poftii mele de joc. Adese am câștigat succese în aceste jocuri mințind, iar dacă am fost învins, făceam aspre muștrări tovarășilor pentru minciunile lor. Dacă eram muștrat pentru minciunile mele, în loc să-mi recunosc păcatul, mă umpleam de mânie. Aceasta e nevinovăția copiilor?! Aceasta nu e nevinovăție!“

Cât de mult s'a estins imperiul minciunii, ni-o arată însași sf. Scriptură prin nenumăratele ei exemple.

Tatăl minciunii este diavolul și ni-o spune aceasta Mântuitorul: „Incepătorul minciunii, sau origina i-e diavolul. Voi dela tatăl diavolului sunteți și poftele tatălui voiți să faceți; el eră ucigaș de oameni din început și în adevăr n'a stătut, căci nu e adevăr în el. Când grăește minciună, dintru ale sale grăește, că mincinos și tatăl minciunii este“ (Ioan VIII. 44).

Încât privește lumea pământească prima minciună a eșit de pe buzele lui Cain, care la întrebarea lui Dumnezeu: unde este Avel fratele tău, a răspuns: nu știu; Sara soția lui Avram, minte că ea ar fi răs (Gn. 18, 15); Iacob minte tatălui său când zice: eu sunt Esau, primul tău născut. La rândul său Iacob a fost mințit de fiii săi. Ca o mare mincinoasă apare soția lui Putifar. Irod regele minte când spune magilor dela răsărit că și el dorește să știe unde se află pruncul, pentru a se închină lui. Apoi viața bogată în minciuni a fariseilor; falsitatea arhierilor iudaici; minciuna lui Iuda apostolul; minciuna lui Anania și Saphira etc.

Iar că minciuna se va lăți și va căuta întrare chiar și în sfta Biserică alui Hristos, ni-o spune Mântuitorul: se vor scula mulți profeți falși, și pe mulți vor seduce (Mt. 24, 11) și aceasta s'a zis cu privire la eretici, schismatici și alți sectari, cari într'adevăr în opera lor s'au folosit de minciună.

Insemnătatea adevărului pe de-o parte și a minciunii pe de alta, e cu mult mai ponderoasă, decât e obiceiuită lumea să li-o atribue. Vedem în sf. Scriptură că Dumnezeu se numește adevărul, iar diavolul tatăl minciunii; pe care din aceștia și-l ia omul de model aceluia va fi în viață și aceluia îi va aparține și după moarte. Rămâne omul statornic pe lângă Dumnezeu e semnul că spiritul lui D-zeu se află într'ansul și va ajunge la Dumnezeu; să ține omul de minciuni e semn că e sclavul diavolului și lui îi va aparține și după moarte.

Conform scopurilor diferite ce le urmărește minciuna, fericitul Augustin o împarte: minciună de daună, de oficiu, de nevoie și glumă. S'ar părea că minciuna de nevoie și glumă nu constituie greutatea unui păcat, deci ar putea fi scuzate. Dar minciuna în genere e și în sine însuși rea, pentrucă — dupăcum am zis — ea contrazice mențiunii celei firești a vorbei, de a fi espresiunea curată a cugetării celei interne. Deci dacă minciuna în sine e rea, apoi ea nu se poate justifica, prin nici un scop bun — fiindcă scopul nu sfîntește mijloacele — și așa dară și minciuna de nevoie și de glumă este păcat. Totuși în unele cazuri minciuna de glumă se poate scuză.

Ca și în contra altor păcate, astfel și în contra minciunii scutul cel mai puternic ni-l ofere educația religioasă. Iată ce ne istorisește un învățător german: Am ajuns să fiu aplicat la un institut cu patru ani de studiu. Spre durerea mea, nu peste mult am observat, că tineretul incredințat mie eră cu totul dedat vițului și minciunii. Toată învățătura morală ce se predă în institut, ca și când ar fi fost căzută pe peatră. Într'o zi când regulamentul institutului a fost călcat în picioare,

am făcut tot posibilul să-l aflu pe cel păcătos. Au fost ascultați toți elevii, dar înzădar, căci fiececarea le mințea cu încăpăținare. Iritat de aceasta purtare scandaloasă a elevilor, mi-a venit în minte un plan, care apoi mi-a adus rezultatul dorit. Am întrebat în mod cu totul simplu pe un elev: „Iacobe, pe cine-l iubești mai mult, pe D-zeu, sau pe conșcolarii tăi?” Mi-a răspuns cu totul clar și netăinuit, că pe D-zeu îl iubește mai mult. „Dară îți voi arăta, că ceea ce ai zis nu e așa” — zic eu — „bunul D-zeu voește, ca tu să spui totdeauna adevărul, pe când tovarășii tăi voiesc, ca tu să minți, și deoarece tu nu lui D-zeu îi urmezi, ci tovarășilor tăi, apoi trebuie să cred, că tu iubești mai mult pe aceștia decât pe D-zeu”. Băiatul a început să roșească la față și în scurt timp mi-a spus numele vinovatului. Aceasta întâmplare, mi-a arătat că în elevii mei, sentimentul religios mai trăește încă și aceasta a fost un indemn pentru mine, ca să-mi dau toată truda desvoltând în ei tot mai mult acest sentiment. Rezultatul a fost spre bucuria mea, că în scurtă vreme am observat îndreptarea elevilor“.

Deci o educație riguroasă religioasă, începută de cu vreme în familie, continuată apoi în școală, va aduce rezultatele dorite și aceasta să recere cu atât mai mult cu cât copilul, sau junele, care minte în stânga și dreapta fără ca cineva să-l împedecă, va deveni un „mincinos” însușire, care știm cu câtă greutate și dispreț să judecăm din partea societății. *G. Popoviciu.*

CRONICA.

Spre știre! Colegilor preoți, cari au absolvat teologia în anul 1905 în Arad, le aduc la cunoștință, că convenirea plănuită la 10 ani, care ar fi să se țină conform învoelii avute în cursul unei curente, din pricina stării de războiu nu se va ține. Convenirea o o vom efectua în vara viitoare, când cu nădejde așteptăm să se echilibreze soarta țării noastre. Dat în Chersig la 17/30 iunie 1915. Petru Popa preot ort. rom.

Concurse.

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala confesională a II-a de nou înființată în comuna bisericească gr.-or. rom. Roit cercul protopopesc Tinea, comitatul Bihar, se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. Locuință liberă în natură cu grădină.
2. Bani 100 cor. dela comuna bisericească.
3. Intregire și adaus dela Stat conform artic. de lege XVI. 1913 pe baza rescriptului înaltului Ministeriu de culte și instrucțiune publică sub Nr. 39293/1914.
4. De încălzirea și curățirea școlii se va îngriji comuna bisericească.

Alesul va fi obligat a instrui elevii săi și a conduce regulat la sfta biserică în dumineci și sărbători. Vor fi preferiți acei recurenți, cari vor ști înființa cor bisericesc pe lângă o remunerațiune deosebită.

Recursele ajustate conform regulamentelor, adrese comitetului parohial se vor înainta P. O. oficiu protopopesc în Mehkerék în termenul concursual, având a se prezenta în vre-o duminică sau sărbătoare în sfta biserică pentru a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Dat din ședința comitet. paroh. din Roit ținută la 14/27 iunie 1915.

Iosif Nagy
preot, președinte.

Flore S. Lunca
notar com. par.

În conțelegere cu mine: *N. Rocsin* protopop-inspector.
—□— 1—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător la școala a II-a vacantă din **Somosșeșiu**, protopresbiteratul Borosineu, să escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“ pe lângă următorii beneficiu:

- a) Dela comuna bisericească în bani gata anual-minte 810 cor. solvite pe pătrar înainte, iar diferența o întregeste statul fiind sub Nr. 51834/914 votată deja.
- b) Pentru conferință 20 cor., scripturistică 10 cor. și curatoratul școlii 45 cor.
- c) Dela morții cu prohodul unde va fi chemat 1 cor., iar cu hora mortului 3 cor.
- d) Locuință comoadă care pe dinafară o va vărul parohia și grădină de legume.

De încălzitul salei se va îngriji comuna bisericească.

Dela recurenți se recere să conducă și să cânte cu copiii în dumineci și sărbători în strana stângă răspunsurile liturgice, apoi petitul să fie provăzut cu toate documentele necesare, cari adresat com. par. din Somosșeșiu să-l înainteze of. protopopesc din Borosjenő (Borosineu) și sub durata concursului a se prezenta în vre-o duminică ori sărbătoare la sf. biserică, pentru a-și arăta desteritatea în cant și tipic. **Somosșeșiu la 7/20 iunie 1915.**

Simeon Bulcu
preș. com. par.

Petru Faur
notar ad hoc.

În conțelegere cu: *Ioan Georgia* ppresbiter, insp. școl.
—□— 2—3

Licitațiune minuendă.

Pentru de a se da în întreprindere efectuarea lucrărilor de acoperirea din nou, a turnului cu tînchea și a acoperișului bisericii din **Cristești** cu țiglă, pe baza Plan-proiectului de spese, primit de corporațiile par. și aprobate de v. Consistor sub Nr. 2625/1914 se va ține licitațiune minuendă verbală la **12 25 iulie** duminica la 3 ore d. a. în școala din **Bănești** (Zarudbánya) protopresbiteratul Halmagiului. Condițiile sunt:

1. Prețul exclamării face 1752 cor. 50 fil.
2. Reflectanții la începerea licitației au se depună 10% vadiu, adică 175 cor. 50 fil.
3. Toate lucrările de sub întrebare se vor da numai unui întreprinzător.
4. Comuna biser. își susține dreptul, ca după rezultatul licitației se deie eventual lucrările în întreprindere, fără considerare la prețul oferit, acelaia dintre oferenti în care va avea mai mare încredere și garanță.
5. Participanții nu pot pretinde diurn și spese de călătorie sub nici un titlu, pentru participarea lor.
6. Plan-proiectul de spese și celelalte condiții se pot vedea la în orele oficioase în cancelaria oficiului protopresbiterat în Halmagiu (Nagyhalmagy).

Din ședința comitetului par. din B. Cristești dela 24 iunie (7 iulie) 1915.

Alexandru Gligor
paroh, preș.

Teodor Popovici
not. com. par.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar* protepresbiter.
—□— 1—3